

Finansdepartementet

Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Deres ref.:

Vår ref.: 2005/171
MA3-M6 INBR 553.0

Saksbeh.: Ingunn Bruvik

Dato: 11. Mars 2005

■ **Konkurranseloven § 9 e - konkurransevridding som følge av forskrift 15. juni 2001 nr. 119 om avgrensning av merverdiavgiftsunntaket for omsetning av helsetjenester og lov 27. juni 2003 nr. 64 om alternativ behandling av sykdom**

Konkurransetilsynet mottok 31. januar 2005 henvendelse fra Norsk Forbund for Psykoterapi (NFP) vedrørende merverdiavgiftsbehandlingen av psykoterapeutiske tjenester.

Vi viser i denne sammenheng også til vårt brev til Finansdepartementet av 9. august 2004 og svarbrev fra Finansdepartementet datert 14. september 2004.

NFP anfører i sin henvendelse at lov av 27. juni 2003 nr. 64 om alternativ behandling av sykdom medfører konkurransevriddinger til ulempe for personer med psykoterapeutisk kompetanse som ikke er helsepersonell, og til fordel for autorisert helsepersonell som utfører tilsvarende terapeutiske tjenester.

Bakgrunn

Ved innføring av den generelle merverdiavgiftsplikten for omsetning av tjenester ble helsetjenester og helserelaterte tjenester unntatt fra merverdiavgiftsplikten. Unntaket fra merverdiavgiftsplikten for helsetjenester avgrenses nærmere i forskrift av 15. juni 2001 nr. 682 om avgrensning av merverdiavgiftsunntaket for helsetjenester (forskrift nr. 119). Unntakene i forskriften omfatter imidlertid kun *helsepersonell*. Helsepersonell omfatter personell autorisert i medhold av lov av 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. §§ 48 og 49.

Psykoterapeuter omfattes ikke av definisjonen av helsepersonell, og inkluderes således heller ikke i fritaket fra den generelle merverdiavgiftsplikten for tjenester. Dette innebærer at psykoterapeutiske tjenester utført av annet personell enn helsepersonell er omfattet av den generelle merverdiavgiftsplikten for omsetning av tjenester.

I lov av 27. juni 2003 nr. 64 om alternativ behandling av sykdom defineres alternativ behandling som *”helserelatert behandling som utøves utenfor helsetjenesten og som ikke utøves av autorisert helsepersonell”*. Psykoterapeuter har egenskap av å være behandlere som utgjør et alternativ til autorisert helsepersonell, og omfattes således av denne definisjonen. Innføringen av lov om alternativ behandling av sykdom samt innføring av registreringsordning for alternative behandlere gir ikke fritak for merverdiavgiftsplikt for tjenester utført av psykoterapeuter.

Det fremgår videre av lov om alternativ behandling av sykdom at behandling som utøves i helsetjenesten eller av autorisert helsepersonell regnes som alternativ behandling når det benyttes metoder som i hovedsak anvendes utenfor helsetjenesten. Når alternativ behandling utøves i helsetjenesten eller av autorisert helsepersonell, gjelder også helsepersonelloven.

Gjeldende regelverk tillater således helsepersonell å utføre alternativ behandling uten at det kreves merverdiavgift for tjenestene, mens alternative behandlere er pålagt å legge merverdiavgift på tilsvarende tjenester.

Konkurransetilsynet har tidligere mottatt henvendelser knyttet til problemstillingen at likeverdige tjenester behandles ulikt avgiftsmessig avhengig av om det er autorisert helsepersonell eller andre yrkesgrupper som utfører tjenestene. I april 2004 mottok tilsynet henvendelse fra Pega Human AS, hvor det ble anført at avgrensningen av merverdiavgiftsunntaket for omsetning av helsetjenester etter forskrift av 15. juni 2001 nr. 119 medfører konkurransevridning til fordel for personer som er helsepersonell. I dette tilfellet ble personell med sosialfaglig utdanning som møtte som sakkyndige for retten eller nemda for sosiale saker pålagt merverdiavgift for sine tjenester, mens helseutdannet/psykologutdannet personell som tilbød tilsvarende tjenester var unntatt fra merverdiavgiftsplikten.

På tilsynets oppfordring om en nærmere redegjørelse for Finansdepartementets syn på avgrensningen av merverdiavgiftsunntaket for omsetning av helsetjenester i det ovennevnte tilfellet, svarte Finansdepartementet i brev datert 14. september at departementet vurderte mottatte opplysninger slik at unntaket fra merverdiavgiftsplikten ikke ser ut til å komme til anvendelse på de aktuelle tjenester.

Forholdet til Konkurranseloven

Lov av 5. mars 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (Konkurranseloven) har til formål å fremme konkurranse for derigjennom å bidra til effektiv bruk av samfunnets ressurser. Ved anvendelse av denne lov skal det tas særlig hensyn til forbrukernes interesser.

Effektiv bruk av samfunnets ressurser skjer generelt ved at den enkelte tilbyder i et marked med konkurrerende aktører tilstreber å tilfredsstille etterspørselen i markedet, hvorpå ressursbruken allokteres til de mest effektive aktørene. Dersom det foreligger offentlige reguleringer som forstyrrer denne allokeringmekanismen, kan dette føre til uheldige konkurransemessige virkninger, og redusere den samfunnsøkonomiske effektiviteten.

Konkurransetilsynet skal i henhold til konkurranseloven § 9 e føre tilsyn med konkurransen i de ulike markeder, herunder ved å påpeke konkurranseregulerende virkninger av offentlige tiltak, eventuelt ved å fremme forslag med sikte på å styrke konkurransen og lette adgangen for nye konkurrenter. Dersom Konkurransetilsynet krever det, skal det organ som forestår tiltaket, svare Konkurransetilsynet innen en nærmere angitt frist. I svaret skal det blant annet redegjøres for hvordan konkurransemessige hensyn vil bli ivaretatt.

Konkurransetilsynets vurdering

Fra et konkurransemessig ståsted er det uheldig at like tjenester behandles ulikt med hensyn til merverdiavgiftsbelastning, da dette gir aktører som står i direkte konkurranseforhold ulike rammebetingelser.

Som nevnt omfattes ikke psykoterapeuter av helsepersonelloven og innlemmes derfor ikke i fritaket fra den generelle merverdiavgiftsplikten for tjenester. Når alternativ behandling derimot utøves av autorisert helsepersonell, gjelder lov om helsepersonell. Forskrift om avgrensning av

merverdiavgiftsunntaket for omsetning av helsetjenester kommer da til anvendelse, og tjenestene fritas for merverdiavgift.

Det faktum at psykoterapeuter pålegges å kreve merverdiavgift for sine tjenester, mens tilsvarende alternativ behandling som utøves av autorisert helsepersonell er fritatt fra merverdiavgift, innebærer at likeverdige tjenester behandles ulikt avgiftsmessig avhengig av hvilke yrkesgruppe tjenesten utøves av. Når en av to aktører som kan tilby tilsvarende tjenester ilegges en avgift og den ene aktørens tjeneste dermed påføres en ekstra kostnad, medfører dette at konkurrerende aktører som i utgangspunktet tilbyr likverdige tjenester stilles overfor ulike rammebetingelser. Resultatet kan bli at konkurransen vris til ulempe for den avgiftspliktige aktøren, noe som kan bidra til å svekke effektiviteten i markedet. Konkurrans- og effektivitetshensyn tilsier derfor at ulike tilbydere av likeverdige tjenester bør stå overfor like rammevilkår, og herunder behandles likt avgiftsmessig.

Et parallelt resonnement som ovenfor kan trekkes i saken Pega Human AS presenterer, hvor personer med sosialfaglig utdanning og helsepersonell som tilbyr likeverdige tjenester behandles ulikt på merverdiavgiftsområdet. Aktørene, som i utgangspunktet står i et direkte konkurranseforhold til hverandre, stilles også her overfor ulike rammebetingelser. Ut fra et konkurranse- og effektivitetsperspektiv bør disse konkurrerende aktørene stå overfor like rammebetingelser.

Konkurransetilsynet vurderer det slik at det konkurransemessige problemet som følger av de nevnte sakene kan løses ved at også autorisert helsepersonell pålegges å kreve merverdiavgift for sine tjenester i situasjoner hvor yrkesgrupper som ikke er helsepersonell tilbyr likeverdige tjenester. Alternativt kan samtlige likeverdige helsetjenester utført av ulike typer personell inkluderes i merverdiavgiftsunntaket.

Med bakgrunn i det ovenstående vil Konkurransetilsynet med hjemmel i Konkurranseloven § 9 e be om tilbakemelding fra Finansdepartementet på hvordan de konkurransemessige hensyn vil bli ivaretatt. Frist for tilbakemelding settes til 2. mai 2005.

Med hilsen

Jostein Skaar
avdelingsdirektør

Knut Matre
seksjonssjef

Vedlegg:

Kopi av e-post fra NFP til Konkurransetilsynet av 31. januar 2005.

Kopi av e-post fra Pega Human AS til Konkurransetilsynet av 21. april 2004.

